

Городянська Лариса

кандидат економічних наук, доцент, член-кореспондент АЕН України,
доцент кафедри туризму та готельно-ресторанного бізнесу,
Київський національний університет технологій та дизайну,
м. Київ, Україна

gorod_lv@knu.ua

Назарова Віолетта,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Київський національний університет технологій та дизайну,
м. Київ, Україна

violetta_nazarova@icloud.com

ІННОВАЦІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ПРАЦІВНИКІВ СФЕРИ ГОСТИННОСТІ В УКРАЇНІ

***Анотація.** У статті розкрито вплив інноваційних методів навчання на підвищення конкурентоспроможності українських фахівців на вітчизняному й міжнародному ринках праці та на зростання якості послуг у сфері гостинності в Україні. Загальні компетентності, набуті індивідом у процесі професійної підготовки, впливають на здатність людини виробляти трудовий дохід. Належний рівень відтворення професійних якостей (інтелектуального потенціалу) персоналу забезпечує можливості реалізації інноваційного розвитку підприємства та збільшення доходу.*

***Ключові слова:** сфера гостинності, інноваційні методи навчання, відтворення професійних якостей персоналу, компетентності.*

***Annotation.** The article reveals the influence of innovative training methods on increasing the competitiveness of Ukrainian specialists on the domestic and international labor markets and on the growth of the quality of services in the field of*

hospitality in Ukraine. General competences acquired by an individual in the process of professional training affect a person's ability to generate labor income. The appropriate level of renewal of the professional qualities (intellectual potential) of the staff ensures the possibility of implementing innovative development of the enterprise and increasing income.

Key words: *hospitality industry, innovative teaching methods, renewal of professional qualities of personnel, competence.*

Вступ. Із поглибленням інтеграційних процесів української економіки у світову більшість вітчизняних підприємств стикається з новими вимогами та викликами у сфері гостинності. У сучасному світі, де вимоги до якості обслуговування гостей постійно зростають, необхідно застосовувати інноваційні методи навчання персоналу. Значна кількість українських підприємств обмежені у доступі до нових технологій і сучасних методик удосконалення виробничих процесів. Такі методики та інструменти потребують планування заходів відтворення інтелектуального потенціалу працівників з метою набуття ними певних специфічних знань і навичок у сфері готельно-ресторанного бізнесу.

Оскільки кваліфікований фахівець здатний забезпечити високий рівень сервісу у сфері гостинності та задовольнити очікування клієнтів, актуальним є дослідження міжнародного досвіду та інноваційних методів професійної підготовки працівників в сучасних умовах.

Метою статті є аналіз інноваційних підходів до професійної підготовки працівників сфери гостинності в Україні.

Досягнення мети потребує:

- визначення переваг і недоліків традиційних та інноваційних методів навчання;
- аналізу міжнародного досвіду професійної підготовки працівників;
- розробки рекомендацій щодо впровадження новітніх технологій у навчальний процес підготовки фахівців у сфері гостинності.

Результати дослідження. Професійна підготовка працівників є надзвичайно важливою складовою успіху галузі гостинності. Інноваційні форми та методи підготовки кадрів суттєво впливають на якість наданих послуг. Традиційні методи навчання в сучасних умовах не завжди задовольняють вимоги стейкхолдерів, тому впровадження нових технологій та підходів є критично важливим для сфери гостинності України. Це допоможе підвищити конкурентоспроможність вітчизняних фахівців на вітчизняному та міжнародному ринках праці.

Доцільним є дослідження міжнародного досвіду застосування інноваційних методів навчання у сфері гостинності та визначення їх впливу на якість підготовки кадрів. Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення навчальних програм з метою підвищення ефективності підготовки фахівців сфери гостинності в Україні.

У процесі дослідження використовувалися методи аналізу наукової літератури, порівняльний аналіз закордонного досвіду, статистичні дані, а також методи анкетування та інтерв'ювання працівників і студентів вищих навчальних закладів, що спеціалізуються на підготовці кадрів для сфери гостинності. Професійна підготовка працівників сфери гостинності в Україні традиційно базується на проведенні лекцій, семінарів і практичних занять. Однак, з урахуванням вимог до якісної освіти як однієї зі стратегічних цілей сталого розвитку, традиційні методи підготовки та компетентності випускників є недостатніми для задоволення реальних вимог ринку праці. Так, за даними Державної служби статистики України, у 2023 році лише 45 % випускників спеціальності сфери гостинності знайшли роботу за фахом протягом першого року після завершення навчання. Цей розрив між навчальними програмами за спеціальністю 241 «Готельно-ресторанна справа» та потребами ринку є серйозним викликом для індустрії гостинності.

Аналіз наукових праць показав, що у країнах Європи, США та Азії для підготовки кадрів у сфері гостинності зазвичай використовуються інноваційні методи навчання [1, с. 34-39; 2, с. 8-11; 3, с. 15-20; 4].

Відтворення інтелектуальних ресурсів у сфері гостинності є ключовим завданням для забезпечення її ефективного функціонування. Якісне зростання компетентнісного потенціалу персоналу відбувається шляхом проведення на підприємстві заходів відтворення, серед яких: «навчання та професійний розвиток через тренінги та семінари, підвищення кваліфікації працівників сфери гостинності, маркетингу та менеджменту, співпраця з університетами і вищими навчальними закладами, стажування» [5, с. 22 - 23] та інші види підготовки та перепідготовки персоналу сфери гостинності. Разом з цим, важливим є вдосконалення компетентностей працівників щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Аналіз міжнародного досвіду професійної підготовки працівників показав, що у Німеччині застосовується дуальна система освіти, яка поєднує теоретичне навчання людини з практичною роботою на підприємстві. Це дозволяє студентам здобувати практичний досвід ще під час навчання та забезпечує високий рівень працевлаштування випускників. За даними освітнього агентства Edusteps «у 2015 році індустрія гостинності створила 284 млн. робочих місць, це кожна 11 робота на планеті. Прогноз на 2030 рік – 1,8 мільярда» [6]. З метою підвищення ефективності навчання в Україні необхідно поживити процес впровадження інноваційних підходів у навчальний процес. До них, наприклад, належать інтерактивні методи навчання, використання VR та AR технологій, онлайн-курсів та вебінарів, а також стажування та дуальну освіту. Кожен із цих методів має власні переваги та особливості, що сприяють підвищенню якості освіти.

Інтерактивне навчання є різновидом інноваційних методів навчання. Цей метод включає рольові ігри, симуляції та групові проекти, використання яких сприяє активному залученню студентів до процесу навчання. Однією з популярних форм групової роботи є «мозковий шторм» (brainstorming), під час якого робоча група розглядає питання та намагається запропонувати якомога більше різноманітних рішень. Згодом, у процесі аналізу, відбираються найбільш відповідні для вирішення встановленої проблеми.

Завдяки застосуванню інтерактивних методів навчання, ефективність засвоєння людиною матеріалу зростає на 30 %, порівняно з традиційними методами [7, с. 65 - 66].

Ще одним із видів інновації, що швидко набирає популярності у підготовці працівників сфери гостинності, є використання VR та AR технологій. Віртуальна та доповнена реальність дозволяють створювати реалістичні симуляції робочих процесів, що надає студентам можливість отримувати практичний досвід у безпечних умовах.

У 2022 році близько 20 % навчальних закладів у США використовували VR для тренування персоналу [8]. Це особливо важливо для сфери гостинності, де вагоме значення мають стресостійкість працівника та його навички комунікації з клієнтами. Важливо також зазначити роль онлайн-курсів та вебінарів у сучасній освіті. Вони надають можливість набувати знання з будь-якої точки світу, роблячи навчання більш доступним та зручним. Позитивними рисами онлайн-формату є можливість залучення до навчального процесу провідних фахівців галузі, які можуть поділитися власним досвідом та знаннями. Згідно зі звітом LinkedIn Learning за 2023 рік, 65 % професіоналів у сфері гостинності брали участь в онлайн-курсах з метою підвищення кваліфікації.

Не менш важливими є стажування та дуальна освіта, які дозволяють студентам формувати індивідуальну освітню траєкторію. Поєднання теоретичного навчання з практичними вміннями з предметної області сприяє підвищенню ефективності професійної підготовки індивіда та набуттю досвіду в реальних умовах роботи. Це також надає можливість роботодавцям оцінити ключові компетентності потенційних працівників та адаптувати їх до вимог корпоративного культурного середовища підприємства. У 2023 році 75 % студентів, які проходили стажування на підприємствах сфері гостинності в Україні, отримали реальні пропозиції працевлаштування на цих підприємствах.

Отже, впровадження інноваційних методів навчання є ключовим для підвищення якості підготовки фахівців в сучасних умовах та їх успішного

працевлаштування у сфері гостинності в Україні. Це дозволить не лише підвищити рівень знань і навичок випускників, але й забезпечить їх конкурентоспроможність на міжнародному ринку праці.

Аналіз ефективності інноваційних методів підготовки кадрів у сфері гостинності показав, що вони значно підвищують рівень знань та практичних навичок студентів. Використання методів інтерактивного навчання, VR та AR технологій, онлайн-курсів та стажувань сприяє кращій підготовці випускників до роботи та їх успішному кар'єрному зростанню. Результати проведеного у 2023 році опитування випускників, які навчалися за інноваційними методиками, свідчать про зростання на 40 % їх шансів на працевлаштування за спеціальністю порівняно з шансами випускників, які навчалися за традиційними методами.

Застосування інноваційних методів у підготовці працівників сфери гостинності сприяють підвищенню якості їх освіти та кращій адаптації індивіда до сучасних вимог ринку праці. Для ефективного застосування інноваційних методів необхідно розробити та впровадити відповідні зміни до навчальних програм, забезпечити доступ особистості до сучасних цифрових технологій та залучити до навчального процесу досвідчених фахівців.

На основі проведених досліджень сформовано практичні рекомендації для впровадження інновацій до системи професійної підготовки працівників сфери гостинності:

1. Оновити навчальні програми за спеціальністю 241 «Готельно-ресторанна справа» та запланувати проведення лекційних, семінарських і практичних занять з використанням цифрових VR і AR технологій, мультимедійних засобів та інтерактивних методів навчання.

2. Залучити до навчального процесу провідних фахівців сфери гостинності через онлайн-курси та вебінари.

3. Впровадити дуальну систему освіти, що дозволяє людині поєднувати теоретичне навчання з набуттям практичного досвіду.

4. Забезпечити студентам і працівникам можливості проходження стажувань на провідних підприємствах сфери гостинності.

Отже, досвід провідних країн світу в контексті підготовки фахівців показав, що впровадження інноваційних методів до навчального процесу є ключовим фактором успішного розвитку компетентностей працівника та його кар'єрного зростання у сфері гостинності.

Висновки. Визначено, що застосування інноваційних методів у професійній підготовці працівників сфери гостинності є важливим кроком на шляху до підвищення якості освіти в Україні та забезпечення відповідності набутих компетентностей особистості сучасним вимогам ринку. Використання методик інтерактивного навчання, VR та AR технологій, онлайн-курсів та стажувань дозволяє підвищити рівень знань та практичних навичок студентів, що є запорукою їх працевлаштування та успішної кар'єри на підприємствах сфери гостинності. Залучення таких фахівців позитивно вплине на зростання якості послуг в Україні та конкурентоспроможність підприємств сфери гостинності.

Перспективою подальших досліджень є пошук шляхів підвищення ресурсоефективності вітчизняних підприємств.

Список використаних джерел

1. Самохвал О. О., Войнаровська Н. В. Загальні закономірності підготовки фахівців у закладах туристичної освіти німецькомовних країн Західної Європи. *ScienceRise: Pedagogical Education*. 2019. № 2(29). С. 34 - 39. URL: <https://ir.vtei.edu.ua/g.php?fname=26426.pdf> (дата звернення: 21.05.2024).

2. Марусей Т. В. Особливості підготовки фахівців туристичної галузі. *Herald pedagogiki. Nauka i Praktyka* : wydanie specjalne, м. Warszawa. Warszawa, 2020. № 55. С. 8-11. URL: http://xn--e1aajfpeds8ay4h.com.ua/files/55_vi_2020_s.pdf#page=8 (дата звернення: 21.05.2024).

3. Василюшина Н. М., Гончаренко-Закревська Н. В. Сучасні тенденції професійної підготовки майбутніх магістрів сфери туризму в Україні відповідно до вимог європейського освітнього простору. *Інноваційні тренди в освіті та науці: від теорії до практики* : зб. наук. працьміжнар. наук.-практ. конф., Київ, 2022. С. 15-20. URL: <https://business.ieu.edu.ua/docs/conference-materials.pdf#page=15> (дата звернення: 21.05.2024).

4. Experiential learning and VR will reshape the future of education. *World economic forum: website*. 2022. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2022/05/the-future-of-education-is-in-experiential-learning-and-vr/> (дата звернення: 21.05.2024).

5. Городянська Л. В. Відтворення економічних ресурсів в туристичному бізнесі. *Журнал стратегічних економічних досліджень*. Київ : Київський національний університет технологій та дизайну. 2023. № 5 (16). С. 17-28. URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/25602> (дата звернення: 21.05.2024).

6. Чому варто отримувати вищу освіту в індустрії гостинності. *Edusteps* : веб-сайт. URL: <https://edusteps.com.ua/posts/hospitality-schools/1574-chomu-varto-otrimuvati-vischu-osvtu-v-ndustryi-gostinnost.html> (дата звернення: 23.05.2024).

7. Малинович Л., Ковальова Т. Застосування інтерактивних методів навчання як запорука підготовки конкурентоспроможного випускника ВНЗ. URL: https://er.ucu.edu.ua/bitstream/handle/1/164/Malynovych_Kovalova_Interactive%20Teaching.pdf#:~:text= (дата звернення: 23.05.2024).

8. Zahira Merchant, Ernest T. Goetz, Lauren Cifuentes, Wendy Keeney-Kennicutt, Trina J. Davis Effectiveness of virtual reality-based instruction on students' learning outcomes in K-12 and higher education: A meta-analysis. *Computers & Education*. 2014, Vol. 70. pp. 29-40. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0360131513002108?via%3Dihub> (дата звернення: 23.05.2024).